

Geográfus Hírlevél

3.

Következő hírzáras 2006. november 15.
GH4 várható megjelenése 2006. december 1.

Szeged, 2006. szeptember 15.

Tudományos és oktatási események

Itthon

2006. október 5-6., **V. Magyar Politikai Földrajzi Konferencia - A nagy terek politikai földrajza**, PTE TTK Földrajzi Intézet, Pécs

Info: Bátori Gizella Tel.(06) 72/503-600/4486, e-mail: bgizella@gamma.ttk.pte.hu

2006. október 12-13., **II. Országos Turisztikai Konferencia**, PTE TTK Földrajzi Intézet, MTA Pécsi Akadémiai Bizottság, MATUR Baranya Megyei Tagozata, Pécs

<http://foldrajz.ttk.pte.hu/index.php?d=turizmus/index.html>

2006. október 19-20., **Település-földrajzi Konferencia**, Berzsenyi Dániel Főiskola Természettudományi Kar Társadalomföldrajz Tanszék, Szombathely

Info: Telefon: (06) 94 504 443, (06) 20 9767 522, e-mail: humangeo@bdtf.hu

2006. november 28. **Eróziós Kerekasztal**, Szent István Egyetem, Környezetgazdálkodási Intézet, természetvédelmi Tanszék, Budapest

Info: Centeri.Csaba@kti.szie.hu

2006. november 30- december 1. **Napjaink környezeti problémái - globálistól lokálisig**, Pannon Egyetem, Meteorológia és Vízgazdálkodás Tanszék, Balatoni Integrációs és fejlesztési ügynökség Kht., Keszthely

Info: kocsis.timea@axelero.hu, vagy a bem-j@georgikon.hu

A leendő szervezők tájékoztatása szerint a **2008-as 4. Magyar Földrajzi Konferenciát** Debrecenben rendezik.

Külföldön

2006. október 4-7., **Implementation of Landscape Ecology in the New and Changing Conditions**, Felsőerdőfalva (Stará Lesná), Szlovákia

www.ukesav.sk

2006. október 6-10., **Second Goettingen GIS and Remote Sensing Days (GGRS 2006)**, Göttingen, Németország

<http://www.ggrs.uni-goettingen.de>

2006 október 22-25., **New Approaches to Understanding the Cycling of Water in Urban Landscapes**, Philadelphia, Egyesült Államok

<http://www.umbc.edu/cuere>

2007. április 10-11., **Changing Geographies: Innovative Curricula**, International Geographical Union, London, Anglia

Info: sjcatling@brookes.ac.uk

2007. április 25-27., **SUSTAINABLE DEVELOPMENT 2007**, Third International Conference on Sustainable Development and Planning, Algarve, Portugália
<http://www.wessex.ac.uk/conferences/2007/sustain2007/2.html>

2007. május 23-25., **Fourth International Conference on River Basin Management Including all aspects of Hydrology, Ecology, Environmental Management, Flood Plains and Wetlands**, Kos, Görögország
<http://www.wessex.ac.uk/conferences/2007/rm07/index.html>

2007. június 15-17., **Landscape classification, Theory and Practice**, Varsó, Lengyelország
Info: tel. +(48) (22) 5520755 vagy 5520633, fax. +(48) (22) 5521521
e-mail: landscape.wgsr@uw.edu.pl

2007. július 8-12., **IALE WORLD CONGRESS 2007, 25 years Landscape Ecology, Scientific Principles in Practice**, Wageningen, Hollandia
www.iale2007.com/OrganisedSymposia.htm

2007. augusztus 27-31., **Regions, Localities and Landscapes in New Europe, 7th Moravian Geographical Conference, CONGEO '07**, Brunn, Csehország
www.geonika.cz/congeo_07.html

2007. szeptember 29. - október 5. Német Földrajzi Napok, Bayreuth
<http://www.geographentag-bayreuth.de/>

Az új földrajz alapszak első megmérése

2006. szeptembertől új szerkezetben kezdik meg a felsőoktatási intézmények a képzéseket. Sok bizonytalanság volt és van a rendszer indításával kapcsolatban, leginkább hiányzik a hallgatók tájékoztatása (sokan nem tudják, hogyan alakul tanulmányi rendszer), valamint a kétciklusú képzés két alapvető eleme: a piacképes tudás biztosítása a B után és a hallgatói mobilitás lehetősége.

Biztosan sokan sokféleképp értékelik a <http://www.felvi.hu> honlapból gyűjtött adatokat. Leginkább arra voltam kíváncsi, hogy a földrajz (és intézményei) hogyan tudtak illeszkedni az új rendszerhez. Mindenek előtt mentegődzni kell, mert az adatok néha nem tesznek lehetővé következetes összehasonlítást, és egy pontos fejlődési ív felrajzolását. A megszűnt tanárszakok korábbi létszámait normáltam (egy tanár 0,5 hallgatónak felelt meg), de ezt nem minden esetben lehetett hibátlanul megtenni. A helyes állapotértékelés azért talán megtehető és érdemes az intézményeknek is gondolkodni a szükséges lépéseken.

Összességében nem rossz a kép, azaz a számokat illetően nincs ok aggodalomra, ami az új alapképzésre való átállást jelenti. Lényegében sikerült elérni, hogy csak kicsivel kevesebb hallgatót vettünk fel, mint 2005-ben – összevethető adatok alapján az akkori 889 fővel szemben 853-at. Ha az első jelentkezéseket nézzük már kevésbé kedvező a kép, ui. a csökkenés kb. 15%-os. Ha figyelembe vesszük azt is, hogy az intézményeknek általában nincs programja a hallgatók munkapiaci illesztésébe, akkor a helyzet cselekvésre ösztönözheti (legalább) az érintetteket. A gond leginkább azzal van, hogy a szakma és a munkapiac ilyen nagyszámú hallgatót nem tud értelmesen kezelni, különösen a tanárképzésben részt vevők számának durva csökkenése figyelembevételével.

Másképp érintette az egyes intézményeket a kétciklusú képzés. A kigyűjtött adatsor és a helyi tapasztalat nagy kaliberű megállapításokat nem enged meg részemről, de látszanak bizonyos tendenciák. Az ALK, DLK és rokon képzései bennmaradtak a rendszerben és hamis okoztak biztonságérzetet, ugyanakkor időt adtak a cselekvésre. A BDF egyensúlyi helyzetű, de nagy feszültséget jelenthet, hogy sokkal több hallgatót vesz fel, mint azt a stabil hallgatói érdeklődése indokol. A DE létszámát megőrizte, de a durván csökkenő érdeklődés azt sugallja, több energia ment el a földtudományi szakra, mint a földrajz népszerűsítésére. Az EKF egyensúlyi, az ELTE csúnyán csökkenő érdeklődés mellett őrizte meg létszámát. A ME inkább a nyertesek közé sorolható, az NyF egyensúlyi, a PTE is kedvezően jött ki a rendszerből, a növekvő érdeklődés más feladatokat is valóban lehetővé tesz (pl. M képzés). Az SZTE csökkenő érdeklődés mellett nem tudta kihasználni a JGYTF indítási korlátaiból adódó lehetőségeket.

		Földrajzból felvett hallgató			(ANA adatbázis)			
	Össz.	ANA	ANK	áll fin	L állami	DLK		
	853	616	48	720	104	133		
		összjel	1.hely	ANA felvett		ANK	számö	szám1.
2006	BDF	200	43	83		0	200	43
2005		359	86	92			180	43
2004		293	81	77			146	40
2006	DE	284	75	90		9	284	75
2005	DE G	219	92	56				
	DE T	150	56	32			294	120
2004	DE G	330	122	72				
	DE T	191	89	70			425	167
2006	EKF	193	46	40		1	193	46
2005		371	110	30			185	55
2004		391	150	49			195	75
2006	ELTE	541	195	108		13	541	195
2005	ELTE G	405	208	64				
2005	ELTE T	284	105	50			547	260
2004	ELTE G	431	241	58				
2004	ELTE T	354	140	53			608	311
2006	ME	152	47	33			152	47
2005		147	39	52			147	39
2004		80	15	23			80	15
2006	NyF	262	54	53		3	262	54
2005		247	117	85			123	58
2004		451	147	50			225	73
2006	PTE	451	171	69		10	451	171
2005	PTE G	261	105	39				
	PTE T	132	41	40			327	125
2004	PTE G	267	121	45				
	PTE T	225	49	51			379	145
2006	SZTE	527	200	140		12	527	200
2005	SZTE G	376	158	97				
	SZTE T	258	152	54				
	JGYTF	307	69	55			658	269
2004	SZTE G	308	139	86				
	SZTE T	239	89	40				
	JGYTF	289	104	30			572	235
2006	felvi.hu	2610	831	616		48		
2006	felvi.hu	2096*	1046*	616		48		
* ennek az adatnak a forrása kétséges								

Mik a lehetőségek?

2006	ANA		ANK		ALA		ALK		DLK		KNK		KNA	
	pont	db	pont	db	pont	db	pont	db	pont	db	pont	db	pont	db
BDF	98	83					78	9	108	9				
DE	109	90	92	9							100	9	120	5
EKF	110	40	78	1	110	29	78	17	78	17				
ELTE	124	108	102	13									100	16
ME	111	33												
NYF	105	53	78	3	97	31	78	5	78	6				
PTE	102	69	84	10	107	29	84	5	100	15				
SZTE	116	140	91	12	116	15	91	11			84	6	78	5
		616		48		104		47		47		15		26

Az alábbi táblázatban – ugyancsak a felvi.hu adatbázisát használva – az látható, hogy a költségtérítéses képzés erodálódik. Itt a gyakran nagyon kevés jelentkező ellenére is, sikerült hallgatókat felvenni (20-25 ponttal alacsonyabb szinten), de látszik az érdeklődés erős csökkenése, és ismerve e csoport pályáját, sajnos látszik, hogy ezek a hallgatók 1-2 év alatt elmaradnak, a jobbakkal állami finanszírozásba kerülnek. A levelező és diplomás költségtérítéses képzések nagyon gyenge felkészültségű hallgatókat produkálnak, ezek a formák vélhetően csak lassan maradnak el. Épp ezért van idő felkészülni, és érdemes megkeresni azokat a képzési formákat és szakokat, amely szakmát ad, és ahol költségtérítést fizetni hajlandó hallgató található a szakterületen.

	2006 ANK		2005 ANK	
	Jelentkező 1. helyen	felvett	Jelentkező 1. helyen	felvett
DE	5	9	2	12
ELTE	2	13	7	11
NYF	0	3	2	9
PTE	3	10	2	12
SZTE	5	12	13	14
Összesen	15	47	26	58

A földrajz súlyozott – a hallgatók átlagos minőségét kifejező – felvételi pontszáma 108,25 volt. Ezzel az értékkel a földrajz a 2006-os évben államilag támogatott alapképzések (közel 900 a sok intézmény miatt) rendszerében alulról közelíti az 50%-os értéket, azaz a bekerült hallgatók fele rosszabb értékeket tud felmutatni. Ahhoz, hogy a földrajz a képzések felső, legjobb harmada közé kerüljön, az átlagértéket 121 fölé kellene emelni (a legjobb 10%-ba ebben az évben 131 pont feletti szak tudott bekerülni). A gondot egyrészt az ANA pontszám 26 pontos szórása (ez nagy hátrányt okoz egyes intézmények hallgatóinál az M szintre lépésnél, ugyanakkor a reális munkaerő-piaci kimenet pedig még sok helyen csak terv), másrészt az egzisztenciális fontosságúnak vélt költségtérítéses képzések jelentik. Az utóbbiak nagyobb részéhez minőségi szempontok miatt hozzá kellene nyúlni mindaddig, míg nem a piac szabályozza a hallgatói bekerülést (az Ftv. szerint már ebben az évben ezt kellett volna követni). A beszámoló elkészítése közben kaptam információt arról, hogy kész a 2007-es felvétel szabályozó rendelettervezet. Ebben az intézményeket nem az érinti erősen, hogy a felvételt 500 pontos skálára húzzák szét, hanem a sejtelmes mondatokból arra lehet következtetni, hogy az Ftv megvalósul. Ez azt jelenti, hogy a felvételi keretszám 4 információból tevődik össze (a kapacitás, a szakcsoporti keretszám stb. meghatározásának szinte egyike sem intézményi szándék kérdése). A hallgatókat az eredmények alapján sorba rakják és a szakcsoport által meghatározott kapacitás szerint az első helyesekkel azokat betöltik. Nagyon nehéz helyzetbe jut, aki kevés „saját” első helyessel jelentkezik, ill. ha valamelyik intézmény túl nagy kapacitást tud érvényesíteni, akkor baj lesz azokkal, akik 2-3. helyen jelentkezett hallgatót vettek fel. Nagy erőpróba és átrendeződés előtt állunk, MOST kell felkészülni rá.

2006-os felvételi eredmények földrajzból (a <http://www.felvi.hu> alapján) 2006-07-28-án ANA keretben

	összjel	1.helyen	felvett	pontszám	minőség ¹
BDF	200	43	83	98	97.1
DE	284	75	90	109	107.4
EKF	193	46	40	110	101.2
ELTE	541	195	108	124	119.1
ME	152	47	33	111	111
NYF	262	54	53	105	98.6
PTE	451	171	69	120	110.5
SZTE	527	200	140	116	110.9
					108,25

Mezősi Gábor

¹ Számítási módszer – súlyozott átlagpontszám a felvi.hu által használt ponthatárok felhasználásával, az összes felvett hallgatóra vonatkozóan

Ajánlások a geográfus hivatás műveléséhez²

1. Viseltess a szükséges és odafigyelő aggodalommal az egész Föld (avagy a Föld, mint egész) jövőjéért! Élethosszig tanulj róla, ismerd titkait és terjeszd törvényeit!
2. Tudd, hogy a geográfia a tudományok királynője, akinek lelke és költészete is van! Légy e királynőnek a kellő mértékben alázatos, szorgalmas, szerény, tisztelettudó, de büszke, önállóan cselekvőképes, lelkes és alkotó szolgálja!
3. Geográfusi munkálkodásod mindig arra is építsd, hogy a földrajz kétarcú tudomány, melynek lényege a „fenséges” szintézis és a térbeli változtatásokra való javaslattételi képesség lehetősége.
4. A geográfus őszinte érdeklődéssel nyitott minden olyan természet- és társadalomtudomány irányt, amely a térről való ismereteit – e szintézishez és a lehetséges változtatásokhoz is hozzájárulva – bővítheti.
5. Mindig légy figyelemmel Reclus örökbecsű mondására: *„A földrajz térbeli történelem, a történelem pedig időbeli földrajz!”*
6. A geográfus egész életében a „Gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan!” alapvető szabálya szerint él és teszi dolgát az őt feladattal megbízó közösség javára.
7. A tisztességes geográfus rendre és mindig a következő kérdésekre keresi a választ: Hol? Mi? Mi módon? Mennyi? Miért? Hogyan? Merre? Meddig? Milyen törvényszerűségek és egyetemes földrajzi világpéldák, modellek alapján?
8. A geográfus szemlélete, gondolkodásmódja három fő pillére támaszkodik: a földrajzi homogenitásra, a térbeli-települési funkcionalitásra és a térségi-táji identitásra.
9. A növények és az állatok alkotói a földrajzi tájnak, az ember tudatos alakítója is! Ez utóbbi igen nagy felelősséget ró a geográfusra.
10. A tér és elemeinek alkotó módon való, aktív megismerése és az arról való sokoldalú képalkotás elsajátítható és fejleszthető képessége nemcsak a szükséges „térképet” és „fényképet” adja, hanem a geográfus látásmódjához a mindenkori alapokat is. Ez a „Láss, s ne csak nézz!” szabálya, melyet a földrajzosnak a világ bármely pontján alkalmazni szükséges!
11. A geográfia kétezer éves – s minden korban – egyetemes és ugyanakkor sajátosan nemzeti tudomány is! Tudáskészletének a nemes hagyományaira építő, nyitott és integráló személetű megújítása minden geográfus alapvető joga és kötelessége.
12. A geográfia tudományának, vagy – emelkedettebben mondva, – költészetének a lényege nem lét, „esse”, hanem a lehetőség a „posse”.³ E lehetőségek kihasználásán kell magának a geográfusnak is mindig munkálkodnia!

² Írta, Csátári Bálint c. egyetemi docens, a 2005-06-os szegedi egyetemi tanév utolsó szakgeográfusi egyetemi előadására.

³ Weöres Sándor nyomán

Új akkreditációra beadott mesterképzési szakok összefoglalása

Okleveles régió- és városfejlesztő (MSc)

Master in *Regional and Urban Development*

Benyújtók:

Debreceni Egyetem, Miskolci Egyetem, Pécsi Tudományegyetem,
Szegedi Tudományegyetem

Az oklevélben szereplő **szakképzettség megnevezése**

Okleveles régió- és városfejlesztő (MSc)

Master in *Regional and Urban Development*

Szakirányok:

Európai régió- és interregionális kapcsolat fejlesztés – *European Regional and Interregional Cooperation Development*

Városfejlesztés – *Urban Development*

Falusi térségek fejlesztése – *Rural Development*

Munkaerőpiaci fejlesztő – *Labour Market Developer*

Ingatlanpiaci fejlesztő – *Real Estate Developer*

A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik képesek a komplex területi folyamatokat megérteni, problémákat feltárni és megoldási alternatívákat kidolgozni, a különböző típusú fejlesztési és rendezési programokat és terveket elkészíteni. Ismerjék azokat a globális és európai összefüggéseket, amelyek a nemzetközi kapcsolatokban szükségesek és tudják ezeket a *régió- és városfejlesztésben* érvényesíteni. Legyenek képesek a különböző igények felismerésére, fejlesztésre, kész alkalmazások menedzselésére. Legyenek alkalmasak kutatási-fejlesztési feladatok ellátására, koordinálására, tanulmányaik doktori képzés keretében való folytatására, ugyanakkor az önkormányzati, közigazgatási szférában való munkavállalásra, ahol olyan munkaköröket tölthetnek be, amelyekhez a földrajzi szemléletrendszer szükséges.

A tervezett régió- és városfejlesztés mesterképzési szak előzménye a Szegedi Tudományegyetem elődjén, a József Attila Tudományegyetemen (valamint ezzel egyidejűleg az ELTE, a KLTE és a JPTE egyetemeken) 1993-ban alapított egyetemi geográfus képzés, amelyben szakirányként engedélyezték a „*Terület- és településfejlesztés*”-t. Az ilyen tartalommal folyó képzés Nyugat-Európában már az 1970-es évek óta nagy sikerrel működött, rendkívül változatos formában és elnevezéssel. A nemzetközi tapasztalatok, valamint a meghatározó munkaadók véleménye alapján állítható, hogy a jelenleg folyó geográfusképzésben a „*Terület- és településfejlesztés*” olyan sikeres és keresett szakirány, amelynek továbbfejlesztett változatának önálló mesterképzéssé emelése nemcsak kívánatos, hanem szükséges oktatáspolitikai és társadalmi érdek.

Az elmúlt évtizedben a „*Terület- és településfejlesztés*” szakirányon végzett hallgatók képesek voltak a köz- és magánszféra területén a terület- és településfejlesztés kérdéseit elemezni, az összefüggéseket feltárni, a döntéseket előkészíteni és végül döntéshozatalban részt venni. Ismerték azokat a nemzetközi és európai térfolyamatokat, amelyek szükségesek a terület- és településfejlesztés hazai kérdéseinek megítélésében, az objektív véleményalkotásban. Rendelkeztek azzal a térszemlélettel, amely elengedhetetlenül szükséges a gyakorlati, tervezői munkához. Ezért tartós munkaerő-piaci kereslet volt érzékelhető irányukban, ami az uniós csatlakozást követően felerősödött. A felhasználók megnyilvánulásából érzékelhető, illetve az ország előtt álló társadalmi-gazdasági fejlődés irányából (regionális- és városfejlődés) biztonságosan előrevetíthető, hogy még inkább

szükség lesz magasan képzett speciálisan a régió- és városfejlesztés kérdésével foglalkozó, átfogó térszemlélettel rendelkező szakemberekre.

Magyarország Európai Unió csatlakozása megköveteli a nemzetközi kitekintés és ismeretek eddigieknél alaposabb elsajátítását. Ennek nagyon lényeges következménye a munkaerő-piaci pozíciók javulása: az európai térben otthonosan mozgó régió- és városfejlesztő szakember munkájára egyaránt szükség van országos, regionális, megyei, kistérségi és városi szinten.

Az előzményként elfogadott alapszakok megnevezése, valamint a **kritérium ismeretkörök és tárgykörök kreditértékek** meghatározása.

- a/ A bemenethez **feltétel nélkül** elfogadott alapszakok: Földrajz alapszak
- b/1. A bemenethez **adott feltételekkel** elfogadott alapszakok:
1. A bemenethez a b/2 pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szakok: környezettan, földtudomány, nemzetközi tanulmányok, közgazdaságtan, szociológia, gazdaság- és vidékfejlesztési agrármérnök alapszakok;
 2. A b/2. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó alapképzési szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
- b/2. A feltételekkel elfogadott alapszakok esetében a bemenethez kreditkövetelmények:

A hallgatónak a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 60 kredit a korábbi tanulmányai szerint az alábbi ismeretkörökben:

- földrajzi ismeretek (20 kredit): népességföldrajz, településföldrajz, politikai földrajz, Magyarország földrajza, Európa földrajza;
- gazdasági és humán ismeretek (20 kredit): közgazdaságtani, pénzügyi, jogi ismeretek, demográfiai, szociológiai, EU ismeretek, menedzsment, marketing, vezetéselméleti ismeretek;
- szakmai ismeretek (20 kredit): régiófejlesztés, városfejlesztés, önkormányzati ismeretek, városmarketing.

A mesterképzésbe való felvétel kriteriuma, hogy a felsorolt ismeretkörökben legalább 30 kredittel rendelkezzen a hallgató. A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint meg kell szerezni.

A felvétel egyéni elbíráláson alapuló intézményi rangsor alapján történik. A rangsorolás részleteit az intézmény mesterszak indítási kérelmének kell tartalmaznia.

A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:

- a környezeti, társadalmi és gazdasági követelményeket kielégítő korszerű regionális- és városfejlesztési feladatok ellátására;
- a helyi és helyzeti erőforrások mennyiségi és minőségi számbavételére, gazdaságossági kiértékelésére, tájékoztató anyagok összeállítására, valamint ilyen típusú jelentések véleményezésére;
- a települések belső felépítésének és legfontosabb térbeli jelenségeinek felismerésére, a települések fejlesztését szolgáló eszközök ismeretére és aktív alkalmazására;
- a régiók kialakulásának, problémáinak, belső mozgásfolyamataik és fejlesztésük ismeretére;
- a földrajzi, földtani, éghajlattani, vízrajzi információk elemzésére, ezek alapján a szükséges terepi munkák, adatgyűjtések és vizsgálatok megtervezésére, elvégzésére, és a kapott eredmények kiértékelésére;
- a mezőgazdaság területi különbségeinek feltárására, az ipari telephelyek elhelyezkedésével és újabbak telepítésével kapcsolatos feladatok értékelésére és megoldására;
- a közlekedéssel kapcsolatos térbeli problémák megbízható meghatározására, és az ezzel kapcsolatos környezet- és természetvédelmi feladatok megoldására;
- különböző társadalmi, gazdasági folyamatok vizsgálatához a kutatási tervek elkészítésére, a kutatás lebonyolítására és ellenőrzésére, a kapott eredmények elemzésére, azok alapján jelentések elkészítésére, valamint hasonló munkák véleményezésére;
- különböző területi egységek térképezésére, műhold- és légifelvételek elemzésére, tematikus térképek megszerkesztésére, ezek alapján térbeli folyamatok feltárására, városszerkezeti sajátosságok meghatározására;
- megfelelő jogi, közigazgatási, szakhatósági, gazdasági ismeretek birtokában a hazai és nemzetközi előírásoknak és elvárásoknak megfelelő munkavégzésre;
- megfelelő ábrázolási és kommunikációs képesség birtokában munkájuk ismertetésére;
- megfelelő tanulmányi eredmény és felvételi vizsga alapján a doktori képzésben való részvételre.

A szak törzsanyagának rövid leírása, a szak törzsanyagára jellemző **ismeretkörök** (alapozó modulok, szakmai törzsmódulok) összefoglaló kibontása a **kredithatárok megadásával**:

Alapozó modulok: 15-30 kredit

- természettudományos ismeretek: 5-15 kredit
környezetvédelem, távérzékelés, térinformatika, építésföldtan,
- gazdasági és humán ismeretek: 10-25 kredit
közgazdasági, jogi, vezetési és menedzsment ismeretek, szociológia, marketing, kommunikáció,

Szakmai törzsanyag: 20-35 kredit

- Módszertani törzsmodul 5-15 kredit
kutatásmódszertan, statisztikai módszerek, modellezés és szimuláció, fejlesztési és tervezési módszerek,
- Térbeli törzsmodul 10-25 kredit
a népesség területi különbségei, nemzetközi és hazai migráció, politikai földrajzi ismeretek, közlekedési földrajz, az ipar területi folyamatai, mezőgazdasági földrajz, szolgáltatások térbeli folyamatai, távközlési földrajz, településhálózat fejlődése, turizmus földrajza és területi különbségei.

Táj- és környezetfejlesztő mesterképzési szak (MSc)
Master in Landscape and Environmental Development

Benyújtók:

Debreceni Egyetem, Miskolci Egyetem, Pécsi Tudományegyetem, Szegedi Tudományegyetem

A táj- és környezetfejlesztők felkészültek az alapvető táji, környezeti változások mérésére, a természetes úton vagy mesterségesen keletkező konfliktusok felismerésére, a környezeti veszélyek, kockázatok számítására. Természettudományos alapon képesek a környezeti alkotóelemek egyenkénti minősítésére, a keletkező konfliktusok szakmai megoldására, az állapotok természeti lehetőségek által behatárolt és törvényi szabályozók által rögzített rendszerben történő megőrzésére, javítására. A végzett szakemberek az ismeretek integrálásával komplex szituációkat tudnak kezelni, a változások előrejelzésével előkészítik a technikai tervezést.

Az oklevélben szereplő **szakképzettség megnevezése**

Táj- és környezetfejlesztő
Landscape and Environmental Developer – szakirány nincs

Az **előzményként elfogadott alapszakok** megnevezése, valamint a **kritérium ismeretkörök és kreditértékek** meghatározása

- a) a bemenethez feltétel nélkül elfogadott alapszakok:
földrajz, földtudomány, környezettan
- b) a bemenethez megadott feltételekkel elfogadott alapszakok, ill. kreditkövetelmények:
a képzésbe kapcsolódhat minden biológia, kémia és releváns műszaki alapképzést végzett hallgató, aki sikeresen teljesíti a tudásszint-felmérő tesztet (ezek az indítási kérelmekben részletezettek).

Szakmai kompetenciák és ismeretek

A mesterképzésben mesterfokozatot az szerezhethet, aki a képzés során az ismereteket illetően bizonyította, hogy:

- felkészült a táj- és környezetértékelés területén az ismeretek rendszerezett megértésére és elsajátítására, illetve a tudományterületről vagy a megszerzett tapasztalatból származó információk, felmerülő új problémák, új jelenségek felismerésére, kritikus feldolgozására;
 - ismeri saját kutatásaihoz vagy tudományos munkájához szükséges, széles körben alkalmazható problémamegoldó technikákat; képes ismeretek integrálására, komplex szituációk kezelésére;
 - képes környezetalkotó elemek egyenkénti és komplex (táji szintű) elemzésére, a táj és a környezet terhelhetőségének, kockázatainak, veszélyeinek, funkcióinak, puffereképességének megállapítására;
 - képes a környezettel/tájjal kapcsolatos ökológiai és ökonómiai konfliktusok feltárására, jogszabályi keretek között történő kezelésére, a terület optimális hasznosításának tervezéséhez alternatívák kidolgozására;
 - képes a tájváltozások előrejelzésére;
 - képes a táji változások és környezet pontos leírásához, feldolgozáshoz szükséges elemzési, adatkezelési, grafikai, térképészeti eljárások használatára.
- alkalmas a táji, környezeti mutatókat, indikátorokat a gyakorlati életben alkalmazni.

A tervezett táj- és környezetfejlesztő mesterképzési szak közvetlen előzménye a Magyarországon 1993-ban alapított egyetemi geográfusképzés. Ezek a szakok külföldön általában az 1970-es évek óta sikeresen működnek (pl. Németországban a Diplomgeograph szak). Az alapítást az SZTE egyik jogelődje, a JATE kezdeményezte, amihez 1993-ban az ELTE, 1994-ben a Debreceni Egyetem jogelődje a KLTE, 1996-ban a Pécsi Tudományegyetem (akkor JPTE), majd 1998-ban a Miskolci Egyetem csatlakozott. Azóta ezen az öt egyetemen folyik geográfusképzés. Évente mintegy 300-400 államilag finanszírozott, összességében mintegy 1200 hallgató tanul ezen a szakon.

A tervezett mesterképzés szakirányként közel 15 éve folyik minden érintett egyetem természettudományi karán.

Az alábbi táblázatban a létesíteni javasolt táj- és környezetfejlesztő mesterszak és a földrajz, az ugyanolyan jól alapozó környezettan felsőfokú alapszak (BSc-szak) együttes 300 kreditszámú tantervi szerkezetét hasonlítjuk össze a jelenleg folyó geográfus egyetemi képzéssel. Az összehasonlítást az SZTE indításra elfogadott BSc-tanterve, a konzorciumi keretben kidolgozott MSc-tanterv és az SZTE-n folyó – 2005-ban újra akkreditált – geográfusképzés tanterve alapján készítettük el.

A régi és az új képzések között komoly eltérések vannak. A most tervezett szak más szakmára készít fel, így bármennyire is szakmai előzményeként tekinthető az elemzett képzés, az eltérések jelentősek. A törzsanyag sokkal szigorúbb, jelentősebb környezettudományi előkészítésén alapul a mesterszak – így az M képzés is számol ilyen kurzusokkal. A tervezett szak nem a kutatómunkára, hanem a magas szaktudást igénylő tervező, elemző, hatásértékelő „gyakorlati” kompetenciákra összpontosít. A kevesebb differenciált szakmai ismeret ugyanakkor a szakirányok hiányából adódik.

A földrajz szakterületen létesítés alatt van egy alapvetően kutatási profilú diszciplináris szak, geográfus szakképzettséggel. Ezen előterjesztés amellett, hogy nincs közös kurzusa az előző szakkal, azt is bemutatni hivatott, hogy a szakterületen más piacképes szakmák is azonosíthatók. Hiba lenne azt gondolni, hogy a geográfus szakma egymaga képes lefedni ezt a sokágú piacot. Nagyon hasonló a helyzet a geotudomány, a védelmi igazgatás, vagy a közgazdaságtudomány területén is, ahol 4-10 mesterszak fedi le a valós szakmákat.

A szak törzsanyagának rövid leírása, a szak törzsanyagára jellemző ismeretkörök (alapozó modulok, szakmai törzsmodulok) összefoglaló kibontása a kredithatárok megadásával

Alapozó ismeretek	12-16
Környezettudományi kiegészítő alapozó ismeretek (kémia, biológia, földtudomány, ökológia)	4-8
Tájtörténet	3-5
Környezetinformatika	4-8
Törzsanyag (kötelező ismeretkörök)	50-60
<i>Módszertani törzsmodul</i>	<i>10-15</i>
Táj- és környezet fenntartása/menedzsmentje	3-5
A környezeti elemek terep- és laborvizsgálati módszerei, szabványai	3-5
Földtudományi értékvédelem	1-2
Környezetföldrajzi modellezés	3-5
<i>Táj- és környezetértékelési modul</i>	<i>15-25</i>
A talaj környezeti értékelése	3-5
A víz környezeti értékelése	3-5
A levegő állapotértékelése	3-5
A flóra és a fauna állapotértékelése	3-5
Tájföldrajzi értékelés	3-5
<i>Tervezési modul törzsmodul</i>	<i>22-30</i>
Szakhatósági és közigazgatási ismeretek	4-6
A környezeti jog alapjai	2-4
A táj (talaj, víz, levegő, flóra/fauna) tervezése, védelme	10-14
Földrajzi kockázatelemzés, környezeti veszélyek	2-4
Környezeti hatásértékelés	4-6
Differenciált szakmai anyag*	10-12
a) Területfejlesztés	6-8
b) Környezetváltozás (monitoring)	6-8
c) Hatásértékelés, auditálás	6-8
d) Szakmai gyakorlat (1-2 hónap)	4
Szabadon választható ismeretek	6
Diplomamunka	30

* A kiválasztott témához meghirdetett kurzusokból a)-c) közül egy súlypont teljesíthető, a d) kurzus teljesítése kötelező

Beszámolók

HUNGEO 2006

2006 augusztus 21-25 között rendeztük meg a HUNGEO 2006 elnevezésű rendezvényt, ami a Magyar Földtudományi Szakemberek VIII. Világtalálkozója volt, „*Energiahordozók nyomában Pannon tájakon*” címmel. Rendezvényünk ez alkalommal ünnepelte 10 éves fennállását. A találkozó Pécsen rendeztük, a Pécsi Tudományegyetemen.

A rendezvényen résztvevők száma 152 fő volt, kilenc országból. Első nap, augusztus 21-én plenáris előadások hangzottak el. Második nap hat szekcióban zajlottak az előadások: Földrajz szekcióban 11 előadás és 3 poszter, Földtan szekcióban 11 előadás és 2 poszter, Meteorológia szekcióban 12 előadás és 6 poszter, Térképészet és a térinformatika szekcióban 8 előadás és 2 poszter, Oktatás-módszertan szekcióban 2 előadás és 2 poszter, Környezettudomány szekcióban 6 előadás és 4 poszter hangzott el, illetve került bemutatásra.

Az idén először egy ifjúsági díj is kiosztásra került, a legsikeresebb poszter fiatal szerzőjének.

Harmadik napunkat dél-dunántúli kirándulással töltöttük a Kővágószőlős, Boda, Bátaapáti, Nagyharsány, Csarnota útvonalon.

Negyedik és ötödik napra horvátországi kirándulást terveztünk egy zágrábi éjszakával: Nasice-Zoljan, Kutjevo, Rupnica, Djedovica, Lipik fürdőhely, majd másnap zágrábi városnézés után Hruskovec, Varazsd környéke volt a program. A horvátországi terepbejárást a zágrábi Horvát Földtani Intézet és a zágrábi Egyetem Földrajzi Intézete szervezte meg sikeresen.

Következő találkozásunk Budapesten kerül megrendezésre 2008-ban a „Föld éve” alkalmából. Kirándulásainkat Közép-Szlovákiába szervezzük.

Kovács-Pálfí Péter

Beszámoló a III. Magyar Földrajzi Konferenciáról

2006. szeptember 6-7-én a Magyar Tudományos Akadémián került megrendezésre a III. Magyar Földrajzi Konferencia, az MTA Földrajztudományi Kutatóintézetének szervezésében. A konferencia elsődleges célja egy olyan tudományos rendezvény létrejötte volt, ahol mind a földrajztudomány, mind pedig rokontudományok hazai és határon túli képviselői bemutatathatják és értékelhetik az elmúlt években elért eredményeiket.

Megpróbáltunk azokra a témákra koncentrálni, amelyek – a 21. század új kihívásait szem előtt tartva – a hazai földrajztudományt nemzetközileg is sikeres helyzetbe hozhatják.

A konferenciát Kertész Ádám, a Szervező Bizottság Elnöke, az MTA FKI Tudományos osztályvezetője nyitotta meg. Üdvözlőbeszédet mondott Ádám József Akadémikus, az MTA X. Osztályának Elnöke, valamint Dövényi Zoltán, az MTA FKI Tudományos Igazgatóhelyettese.

A konferencia a plenáris előadásokkal folytatódott. Elek István (ELTE Térképtudományi és Geoinformatikai Tanszék) a geoinformatika legújabb képfeldolgozási módszereit ismertette, Hajdú Zoltán (MTA RKK Dunántúli Tudományos Intézet) Magyarország átalakuló politikai földrajzi helyzetét elemezte, míg Mezösi Gábor (SZTE Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék) a hazai földrajzoktatás és kutatás állapotáról és lehetőségeiről beszélt. A plenáris ülés végén Wilhelm Zoltán bemutatta a „Modern geográfia” című – Tóth József és Wilhelm Zoltán szerkesztette – új, most induló folyóiratot.

A plenáris előadásokat követően – a konferencia két napján – 16 szekcióban 122 előadás és 86 poszter került bemutatásra. A konferencia tudományos szekciói a következők voltak: (1) Geomorfológia, (2) Klímátörténet, klímaváltozás, klimatológia, (3) Földrajz és térinformatika, (4) Talajföldrajz, talajtan, földhasznosítás, (5) Tájföldrajz, tájérzékenység, (6) Vízgazdálkodás és hidrológia, (7) Táj történet, (8) Terület- és településfejlesztés, (9) Gazdaságföldrajz, (10) Népeségföldrajz, (11) Regionális földrajz, (12) Politikai és történeti földrajz, (13) Turizmus földrajza, (14) Településföldrajz, (15) Globális változások, információs társadalom, Magyarország és az EU és (16) Szociálgeográfia.

A konferencia mind általános, mind szakmai szempontból rendkívül sikeresnek tekinthető. Bízunk abban, hogy a résztvevők mindegyike talált hasznosítható értéket a konferencia programjában, legyen ez akár egy új, tudományos eredmény megismerése vagy a jövőbeni együttműködéseket biztosító kapcsolatépítés.

Kovács Alexandra

Könyvismertetés

*Baros Zoltán, Dávid Lóránt, Csima Péter, Csorba Péter, Illyés Zoltán, Karancsi Zoltán, Kerényi Attila, Lóczy Dénes, Lóki József, Nagy Balázs, Szabó József, Rózsa Péter, Sütő László, Szilágyi Zsuzsanna, 2006: **Antropogén geomorfológia**, egyetemi jegyzet, (szerk. Szabó József – Dávid Lóránt), Kossuth Egyetemi Kiadó, Debreceni Egyetem, 318p.⁴*

A társadalomnak a földrajzi környezetre és azon belül kifejezetten a földfelszínre gyakorolt hatásai ma már a laikusok számára is nyilvánvalók és szembetűnők. Nem véletlen tehát, hogy az antropogén vagy antrópikus geomorfológia a geomorfológián belül mind nagyobb teret kap. Az antropogén geomorfológia eredményei ugyanis nemcsak magának a tudományágnak az elméleti fejlődését segítik, hanem eredményeinek közvetlen társadalmi és gazdasági hasznosíthatósága is nyilvánvaló. Ezért az antropogén geomorfológia a világszerte megfigyelhető tendenciának megfelelően az utóbbi évtizedben a magyar felsőoktatás számos földtudományi képzési területén és szakjain a tantervek része lett, és tantervi részaránya növekvőben van. Az antropogén geomorfológiai kollégiumot választó hallgatók számára azonban mindmáig nem áll rendelkezésre magyar nyelvű jegyzet vagy könyv, s még az egyszerű tansegédletek is hiányoznak.

Ezért hét magyarországi felsőoktatási intézményben az antropogén geomorfológia valamely szeletével foglalkozó, jórészt geográfus oktatók elhatározták, hogy ebből a tárgykörből egy olyan tanulmánygyűjteményt állítanak össze, ami érdemi segítséget adhat a hallgatóknak az antropogén geomorfológia alapvető kérdésköreinek áttekintéséhez, napjainkra kialakult rendszerének, fogalomkörének, tudományterületi kapcsolódásainak, konkrét gyakorlati problémák megoldásához való hozzájárulási lehetőségeinek megismeréséhez és megértéséhez.

Összeállításunk tehát egy első kísérlet, s még semmiképpen sem tekinthető egy minden részletében (terjedelmében, szemléletében, hangsúlyaiban) arányos szintetikus összefoglalásnak. A jegyzet bizonyára némileg eklektikus is – ez már a szerzők nagy száma (14) miatt sem csodálható – de mind a szerkesztők, mind a szerzők bíznak abban, hogy különböző szakos egyetemi hallgatók jól hasznosíthatják tanulmányaikban, és feltett szándékunk, hogy pár évi tapasztalat alapján egy kiérlelt, kézikönyvvé fejlesztjük. A szerzői és szerkesztői kollektíva ezért nyitott minden észrevételre, változtatási és kiegészítő javaslatokra, amelyek a megjelölt cél eléréséhez elengedhetetlenek.

A jegyzet szándékaink szerint általános geomorfológia, amely minél szélesebb földrajzi körből és különböző időszakokból vett példákkal igyekszik bemutatni a kérdéskör sokrétűségét. Természetesen a magyarországi példák sem hiányoznak, de egy kifejezetten a hazai viszonyokra koncentráló munka összeállítását külön vállalkozásként tervezzük. Jelen összeállításunk belső logikája az, hogy az antropogén geomorfológia definiálását, majd belső rendszerének bemutatását (I. rész) követő fejezetek (II. rész) a tulajdonképpeni antropogén geomorfológiánál szélesebb alapokon vizsgálják az ember és a természet kapcsolatrendszerét, s így jelölik ki magának az antropogén geomorfológiának a tudomány-rendszertani helyét, s benne a modern geográfiai és rokentudományi irányzatokhoz való viszonyát. A III. rész tanulmányai a társadalmi tevékenység különböző ágainak felszíni hatásait és azok visszahatásait elemzik. Lényegében az „östermelőnek” minősíthető ágaktól indul, majd a különböző feldolgozó és szolgáltató jellegűeket mutatja be. A záró nagyfejezet (IV. rész) egyetlen tanulmánya a szintézisalkotás igényével készült.

Szabó József – Dávid Lóránt

⁴ A jegyzet megrendelhető: e-mail: de_kiado@delfin.klte.hu